

756552

SL

4195

A'
SELYEM GAZDASÁGRÓL

VALÓ

TANITÁS'

ELSŐ RÉSZE.

Melyben

a' Selyemfák' szaporítása' nevelése' fenn-
tartása, és a' Hazának milliókat ígé-
rő haszna meglátható.

Írta, és közre botsátotta

BLÁZKÓVITS JÓ'SEF,

Selyem Termesztés' Directora.

KOLO'SVÁRON.

Nyomtatott a' Ref. Kollégium' betűivel 1828.

205310113

205310113

205310113

205310113

205310113

205310113

205310113

205310113

205310113

205310113

205310113

205310113

205310113

205310113

B É V E Z E T É S.

A' SELYEMFÁKNAK SZAPORITÁSA ÉS NEVELÉSE,

*a' mint az szintén egy Századtól-fogva
szeretett Hazánkban gyakorol-
tatik, megítélteve.*

---

§. 1.

A' Selyemfák' szaporitása.

Kétféle módon szaporittatnak Hazánkban a' Selyemfák: A' Selyemfák' gyümölcséből szedett magról veteményezés: A' Selyemfák' ágairól ültetés vagy homlittás által. Mindenik mód megérdemli a' figyelmet.

§. 2.

A' Selyemfa-mag' megszerzése.

Valamint egyéb Természeti szaporodás a' magról, kisebb vagy nagyobb mértékben megtartja a' maga fáját, sőt a' magnak egészséges vagy hibás milyensége megtetszik az arról nőtt csirában: Éppen úgy vagyon a' Selyemfa-maggal-is. Nem lehet azért nem csudálni, hogy Ha-

zánkba mindenféle Selyemfákról: mindenféle Selyemfa-gyümölcsből szedődik a' Selyemfama-g. Nem önként jő-é ebből, hogy nagy fáradtsággal-is csak kevés és hitvány fák szaporittatnak.

§. 3.

A' Selyemfa-mag' veteményező Helye.

Mint a' Szöllő-tő száraz meleg helyet kíván, úgy a' Selyemfa-is. A' vizes helyen sovány és torha a' Selyemfa' levele-is, mint a' fűzfájé. Hibáznak azért, kik a' Selyemfa-mag' veteményező helyéül, azon okból, hogy hamarabb növést nyerjenek, vizes, mocsáros helyeket választanak.

§. 4.

A' Selyemfa-mag' elvetésére kiválasztott helynek ásás által elkészítése.

Csak burjánt és bogántskórót terem a' miveletlen föld: A' nemesebb plánták miveltebb földet-is kívánnak. — Nem lehet azért sem szaporá, sem jó növéstet reménleni a' Selyemfának miveletlen földben. — Innen magyarázom meg, hogy az egyszeri nyers ásásban veteményezett Selyem-magnak nagy része elvész, 's a' mi kikél, későre és erőtlenül nő.

A' Selyemfa-magnak elkészítése az elvetésre.

Itt magok némely Írók-is rosszúl tanátso-
lák a' szorgalmatos Gazdákat. Ajánlák tudni-
illik: A' Selyemfa-magnak elveteményeztetése
előtt 24 óráig borba vagy vízben áztatását, 's
azután murok' vagy petre'selyem' módjára a'
fennebb megírt módon elkészített földben vete-
ményezését. Melyből önként következik:

a.) Azon Selyemfa-magvakat ágyaikban
öt, sőt hat hétig-is kelletik öntözni, hogy min-
denkor a' földben hintéskori nedvességek meg-
tartassék. Mekkora fáradtság. —

b.) A' hosszas öntözgetésben a' föld
megkeményedvén, nagy része a' Selyemfa-mag-
nak elvész. A' kikelés nagyon kínos, és néhány
hetekkel későbbre esik-meg a' föld' elcserepe-
zése miatt, ha nem emlitem-is a' soványodást.

c.) Az öntözés éltetője lévén a' burján-
nak, a' veteményező ágyak elburjányosodnak;
melyen gyomlálással kelletvén segíteni, a' meg-
gyökerezett burjányokkal a' Selyemfa plánták'
egy része kigyomláltatik.

d.) A' murok, vagy petre'selyem módra
esett veteményezés hasonló sűrűségű kikelést
húz maga után; mely miatt a' kikölt plánták

a' nagy sűrűségben egymást elerőtelenítvén, soha jó erejű Selyemfa nem lesz belőlök.

e.) Az ily' sűrűségben növő csemeték' ágját nem lehetvén kapálni, a' kemény földben elmecsevésznak; azért legalább-is két esztendővel későbbre érik-el tökéletes erejű nagyságokat.

f.) Midőn az én módom szerint elvette-tett egy lőt Selyemfa-magból 12 ezer Selyemfa léssen, a' fennebb leirt kínos veteményezés után, csuda ha három ezer erőtlen és alig használható Selyemfát nyerhetünk.

§. 6.

A' Selyemfák' nevelésére kiválasztott oskola-helly.

Nem minden föld termik-meg mindent. Más hely kell a' búzának; más a' Szőlőnek; 's minthogy a' Selyem és Szőlő-fa közel való atyafiságosok — önként jő, hogy a' vizes mocsáros helyek, sem jó erejű, sem gazdagító Selyemfákat nem nevelhetnek.

§. 7.

A' Selyemfa csemeték' elültetése az oskolában.

Ezen ültetésben annál szerencsésebb az ültető' munkája, minél sietőbb, egyenlőbb és kö-

vérebb nevelést adhat ültetményeinek. — Segitnek ezen tekintetben:

a.) Az oskola-hellynek előre megmivelés által alkalmas időben jól elkészítése. — b.) A' Selyemfa csemetéknek alkalmaztatások az elültetésre. — c.) A' helyes ültetés. — d.) Az elültetett csemeték' mívelése az oskolában. —

Mellyeket előre bortsátván: Ha ősszel, és csak akkor felásott földben ültetünk, és pedig mindenféle erejűségü csemetéket, megkülömböztetés nélkül össze — 's a' Selyemfa csemeték' gyökerein semmit nem segítünk; nem önként jő-é?

a.) Az ily' miveletlen föld, mert egyszeri felásást nem is lehet mívelésnek mondani, nem segíti, de akadályoztatja a' Selyemfa csemeték' növéseit. — b.) A' különböző erejű csemeték egymást elnyomják, 's a' gyengébbek haszonvehetetlenek lesznek. — c.) Ősszel a' plánták az őket tápláló emlőktől mintegy elszakasztatván, 's télen-által öt Hónapig így maradván, legnevelőbb gyökereik elfonnyadnak, megrottnak a' földben, és így megkell sindeni az őszi kiültetést, sokat térsen erre az őszi sáros földben való ültetés-is.

§. 8.

Az oskolában a' Selyemfa csemeték' nevelése.

Az oskolában a' Selyemfa csemeték' neve-

lésére ezek használtatnak: a.) Vizes helyeket néznek-ki oskoláknak, hogy a' víz által segítessék a' növés. — Erről vala fennebb emlékezet, midőn az oskola' helyéről szóllottam. — b.) Az oskolában ültetett csemeték' oldal-ágait késsel ottan-ottan levagdadják. — Ezen torturáz-tatás által a' külömben-is gyenge és kényes fa elbetegesedik, erejét elveszti, sugáron nő, lefekszik a' földre. — Melyen segíteni akarván a' Gazdák; feltalálták a' második torturázást; a' gyenge csemetéknek karókhöz kötözését. — Ez által görtsösökké, görbökké neveltetnek a' gyenge csemeték.

§. 9.

A' Selyemfa szaporítás.

Üress kamarából nem lehet jó ebédet készíteni. — Hogy azért a' Selyem Gazdaság virágzásba jöjjön, a' Selyemfákat nagy mértékbe kell szaporítani. — Ezen Czélnak nem felel-meg a' Vármegyék' Házánál egy-egy Selyemfa oskola, 's annak Rabok által miveltetése; inkább lehetne mondani, kinoztatása, a' mint eddigelé gyakoroltatott.

§. 10.

Az oskolabeli Selyemfáknak helységekre kiterjesztése.

Igyekszett ezen tekintetben-is szeretett Ha-

zánk kötelességét tellyesíteni; de a' felvett mód nem czélarányos. A' Vármegye' Házától a' Selyemfa oskolákból a' Csemetéknek postánként szekereken helységekbe szállítása, mennyi romlást nem okoz a' csemetékben. — Az ablak-alá ültetni határozott csemetékhez a' népnek kedve nem lévén, kiváltképpen azért, mert azok' gyümölcséért ablakait béverhetik, 's ágaik' árnyékot vetnek, mely immel-ámmal mégyen a' munka. E' mellett: Ha az Utszákon megannyi Selyemfák lesznek-is, azok nem eléggé használhatók, mind azért; mert a' Házak közt nem lévén szabad Levegő, a' Selyemfák' levelei erőtlenekek, és bűdös gőzzel megvesztegettettek; mind azért; mert midőn azoknak levelére szükség volna, az Utszákon fel 's alá járó szekerek és barmok által okoztatott pór azokat használhatatlanokká teszi.

§. 11.

*A' Selyemfák' szaporítása ültetés
vagy homlitás által.*

Vagynak oly' Írók, kik a' Selyemfa ágak' ültetését és a' homlitást ajánlják, mint jó módot, a' Selyemfáknak rövid idő alatt és nagy számmal való szaporítására. Láttatik ezt a' módot az-is pártfogolni, hogy a' mint feljebb látszik, a' Szőlő és Selyemfa közt némü-némü atyafiság

vagyon. — Már pedig a' Szőlőt éppen ily' móddal szaporítjuk. Azonban midőn meggondoljuk, hogy az így ültetett Selyemfa ágak' gyökerei későre formálódnak, akkor is erőszakosan, és ezen gondolattal egybe-kötjük a' másodikat, hogy a' használtatódó Selyemfák esztendőnként kétszer tartoznak leveleikkel fizetni. — Megengedjenek minden Írók, hogy meg-nem engedhetem azt, a' mi nem természetes. — És egyedül a' Selyemfa-magról való szaporítását ajánlom a' Selyemfáknak.

§. 12.

Következtetés a' fennebbiekből.

Melyekből tisztán megtetszvéen, hogy a' Selyem-gazdaság' legelső fundamentuma a' Selyemfák' szaporítása, nevelése és fenntartása, mely gyenge lábon áll szeretett Hazánkban. — Ezen gyenge fundamentum' megerősítésére, 's jóvá tételére czéloz a' Selyem Gazdaságról való Tanításom' első része, a' mint következik.

*A' Selyem Gazdaságról
való Tanítás'*

EL S Ö R É SZ E.

Ezen Részben esmértetem a' Selyemfáknak értelmes és hasznos szaporítását, nevelését, fen-

tartását, és a' Hazának milliókat ígérő hasznát. Három főbb Czikkely lészen ezekből.

Első Czikkely. Esmérteti a' Selyemfáknak fővebb Tulajdonságait, melyekkel Istentől megajándékoztattak.

Második Czikkely. Elé-adja a' Selyemfáknak szaporítása', nevelése', és fentartása' értelmes módját.

Harmadik Czikkely. A' Selyemfáknak milliókat ígérő hasznokat láttatja.

ELSŐ CZIKKELY.

A' Selyemfáknak fővebb Tulajdonságairól, melyekkel Istentől megajándékoztattak.

§. 13.

A' Selyemfák' nevelése könnyü.

A' Selyemfák' minden jeles és hasznos vóltok mellett nem kívánnak Üvegházbéli, mesterseges, sokba kerülő nevelést, mint a' hozzájokképest haszontalan Narants és Czitrom; hanem óltsó egyszerű neveléssel hővségben szaporithatók, hogy a' legszegényebb ember előtt-is nyitva vólna a' forrás, melyből haszon szivárog minden munkásokra.

§. 14.

A' Selyemfák' nem válogatások a' földben.

A' Selyemfák a' leg-alább való földben-is nevelhetők, hogy a' Teremtő' jósága mindenütt látható lenne, 's az emberek' boldogságára minden föld használtathatnék.

§. 15.

Használható levelet és gyümöltset teremnek.

Kétféle használható terméssel áldattak-meg ezen fák, úgymint levelekkel és gyümölcsökkel. Amazok éltetői a' Selyem Gazdaságnak. — Ezek a' közönséges életben többképpen haszonra fordíthatók. — Amazok a' Hazát és privatusokat milliókkal gazdagíthatók. — Ezekkel külömb-külobmféle szükségéinken segíthetünk.

§. 16.

A' Selyemfák' terméseknék nintsen sok ellensége.

A' Selyemfák az Esztendő' viszontagságai közt legbátrabban állanak minden esztendőben, hernyó, szárazság, essős idő, nem árthatnak nekik. Mivelőiket gazdagon jutalmazták.

§. 17.

Terméseknék használhatósága.

Egyedül a' Selyemfákon termő gyümölcs'

magvából lehet haszonnal Selyemfákat szaporítani. E' mellett ezen gyümölcs, pálinkának éppen úgy használható, mint a' Szilva, 's midőn Szilva-pálinkát legfennebb a' harmadik esztendőben főzhetünk, a' Selyemfa' gyümölcséből minden esztendőben. — Adjuk hozzá azt-is: A' Gazda-aszszonyoknak jó etzetet, a' Patikába Syrupot ad ezen gyümölcs.

§. 18.

Folytatása a' Selyemfák' használhatóságának.

Minthogy a' Selyemfák' tömötten és erősen nőnek, épületekre is használhatók. — E' mellett Narants színek és tartósságok ajánlja azokat Házi mobiliákban asztalnak, ágyanak, almáriomnak, 's a' t.

§. 19.

Folytatása ezen használhatóságának.

Tüzi fának-is jó a' Selyemfa, 's hamvát a' Szappanyosok igen jól használhatják.

§. 20.

Bérekesztése ezen használhatóságnak.

Melyekből tisztán láthatni a' Selyemfák' közhasznú voltokat. — Ebben a' Teremtő' bölcsességét és az emberi nemről különös gondoskodását. — Ha azért valamely fák' miveltetése

megérdemli gazdaságos tekintetben a' figyelmet, megérdemlik a' Selyemfák.

MÁSODIK CZIKKELY.

A' Selyemfák' értelmes szaporítása', nevelése', és fentartása' módja.

§. 21.

A' Selyemfák' hasznos és szükséges völkök a' Selyemfákra nézve.

Kettő kívántatik főképpen a' Selyem Gazdaságnak virágzásba hozhatására: Annyi Selyemfát szaporítani, a' mennyi szükséges: A' Selyemfákat értelmes nevelés által arra a' tökéletességre emelni, melyet kíván a' Selyem Gazdaság.

§. 22.

A' Selyemfák' szaporítása.

A' Selyemfák' szaporítása legtermészetesebb és hasznosabb azoknak termő gyümölcseiből; mind azért, mert így leghamarább lehet őket nevelni; mind azért, mert így erősebben, tartósabban, és a' Selyem Gazdaságot inkább segíthetőleg nőnek.

§. 23.

A' Selyemfa-mag' megszerzése.

Különös figyelmet érdemel a' Selyemfa-

mag' megszerzése a' Selyem Gazdaságban; mert a' tökéletes jóságú Selyemfa-magból származnak hasonló jóságú Selyemfák, mellyek legtöb-
bet segítik a' Selyem Gazdaságot.

§. 24.

Magát jól kinőtt, és fejér gyümölcsset termő fáról kell Selyem-magvat szerzeni.

A' mely Selyemfáról magvat akarnak szerzeni, légyen magát tökéletesen kinőtt, 's fejér gyümölcsset termő; mert a' fejér fának leveleiből a' Selyembogarak több, puhább, fainabb Selymet készitnek, mint a' fekete gyümölcsset termő fák' leveleiből. A' kinőtt fák jobb és nagyobb gyümölcsset teremvén, jobb és fainabb maggal-is szolgálnak.

§. 25.

A' maglásra választott Selyemfa' helye.

A' Selyemfa-magvat adó fák' nevelő helye, dombos, sőt legjobb ha hegy lészen; mert ez a' Selyemfáknak legtermészetesebb helyek, azért itt lehet róllok legjobban készült magvat kapni.

§. 26.

A' maglásra választott Selyemfa' fekvése.

A' mely fáról Selyemfa-magvat akarunk szedni, áljon délnek, és légyen szabad levegő-

jü. — Mert ezek által leginkább segítettvén a' gyümölcs' megérése, a' mag-is legjobban készül.

§. 27.

A' maglás' esztendejében hevertetni kell a' Selyemfát.

A' mag' megszerzésére kiválasztott Selyemfát azon esztendőben leveleitől nem kell megfosztani, hanem maradjon csendes állapotban, háborgatás nélkül, hogy gyümölcsét annál tökéletesebben nevelvén, jól megérelhesse.

§. 28.

A' Selyemfa-mag' megszerzése, és az elvetésig megtartása.

Mint hogy a' Selyemfa-magnak elkészült, vagy készületlen vólta a' Selyemfák' szaporitását segíti, vagy akadályozza, mint más vete-mény-magvak a' magok' terméseket, szükség megtartani: a.) Tökéletesen megért légyen a' gyümölcs, mely magnak választatik. — E' megtetszik a' magnak a' földre lehullásából. — Ezért hogy a' gyümölcs jól megérjék, a' maglásra kiválasztott fákat náddal vagy bokrokkal békell kertelni, és mindent, a' mi a' lehullást siettetné, gyermekeket, majorságot elkell az ilyen fától rekesztteni. — b.) Lehet ugyan ezen gyümölcsfáknak ágait a' jól megérés' idejében csen-

desen megrázogatni, de csak negyed vagy ötöd napban egyszer, és minden szedést külön-külön kell tenni egy tiszta dézsában, hogy az egy idejű és egyforma érésű magvak együtt légyenek. — c.) Az így egybe-szedett gyümölcsöt a' dézsában kézzel megrontsolván, állani kell hagyni vagy három nap, hogy a' mag húásától annál inkább elváljon. — d.) A' levet lehet etzetnek csinálni e' szerént, u: m: a' már megírt módon egybe-tört gyümölcsöt valami tiszta ruhán által-kell szűrni egy tiszta edénybe. — Ezen levéből meg-kell tölteni féligre, akár Úveget, akár átalagot, és azt napfényre tenni 14 napig, úgy hogy a' Nap' melege egészszen érje, 14 nap múlva jó erőss Etzet leszsz belőlle. — e.) A' ruhába megmaradó húsos mag így választatik-el: Egy kút vagy folyóvíz mellé vitetvén, 's féligre meg egy más dézsát megtöltvén vízzel, egy Konyha-szűrőn keresztül addig kell az epret kézzel mor'sálni, míg a' mag belőlle kihull a' tiszta dézsában. — Ekkor a' szűrőből kivévén a' megmaradó malátát, ujjat kell helyébe tenni mind addig, míg a' magnak kiválasztott gyümölcs' magva mind kitisztúl. — f.) A' mi víz a' dézsában a' magon vagyon, szépen le-kell szűrni, azután a' dézsába szép csendesen tiszta vizet önteni, mellyet viszont szép csendesen le-szűrvé, a' munkát ujjalag folytatni kell, mind

addig, míg a' mag szépen megtisztúl. — Mely rendszerént az ötödik öblintéssel szokott meg-
esni. — g) Az így megtisztúlt Selyemfa-magvat Szobába vagy hijjuba árnyékos helyen, egy asztalra tett lepedőn el-kell teríteni, hogy magába száradjon-meg, de egér és patkány hozzá ne férhessen. — h) Minekutánna a' Selyemfa-mag jól megszáradt, zatskóba téve, száraz hely-
jen egy szegre felakasztva kell megtartani, a' hol egér és patkány nem fér hozzá.

§. 29.

A' veteményező hely' megválasztása.

Mint a' Gazdának gondossága a' legjobb mag' megszerzésében hijába való, ha megmivelt földje' természete a' maggal meg-nem egyez. — Éppen így hijába szerzünk a' Selyem Gazdaságban jó magvat, ha azt tulajdon természetével megegyező helyre nem vetjük-el.

§. 30.

Mikre kell vigyázni a' veteményező hely' választásában.

A' Selyemfa plánták' nevelésére kinézett hely légyen homokos, és a' mi legjobb, hegy, mely Délnek fekszik, és szabad levegőjü. — A' veteményező hely és oskola ne légyen távól egymástól, hogy midőn a' csemeték nevelő

földjeből kiszedetnek, legottan el-is ültethes-
senek.

§. 31.

A' veteményező hely ne legyen sovány.

A' Selyemfák' rendszerént nem kívánnak kövér földet, ha, mindazáltal felettébb sovány volna az ezek számára kinézett hely, nem árt, sőt hasznos, fel-ásáskor gyengén szarvas mar-
ha ganéval megtrágyázni.

§. 32.

Mikor és miként kell elkészíteni a' földet a' mag-vetésre?

Háromszor kell, ha hasznoson akarunk ve-
teményezni, a' Selyemfa-mag' veteményezésére kiválasztott helyet úgy felásni, hogy mindenik ásáskor, minden gyökér, burján, vagy perje, a' földből tökéletesen kihányattassék: *Először*, Őszszel, hogy az őszi eső, téli hó és fagy a' földet megporhanyosítsa: *Másodszor*, Martius' havában, hogy a' tavaszi dér által még inkább megpuhíttassék: Végezetre, a' mely nap' ve-
teményezni akarunk, csak az így elkészítettett földbe veteményezett magból lehet oly' cseme-
tétet várni, mellyeket esztendőre oskolabéli ne-
velésre vévén, szép és siető növényekkel kétsze-
resen megjutalmaztatják a' fáradságot.

§. 33.

A' Selyemfa-magnak veteményezésre elkészítése.

A' fenn leirt módon megszerzett és tartott Selyemfa-mag' készítése az elvetésre így mégyen végbe: Aprilis' Havának 20^{kán} a' zatskóból kivévén a' magvat, egy tiszta tálba vagy dézsába teszszük, ott megelegyitvén jó bőven tiszta fain homokkal, ezután megnedvesitjük a' homokkal együtt tiszta folyó vagy álló vízzel, és így eltészszük 14 napig állani, gyenge meleg helyre, dagadás végett. Szükséges ezen idő-alatt vagy háromszor kézzel megforgatni, hogy a' dagadása egyenlőbb légyen, sőt ha a' mag és homok több nedvességet kívánnak, meg-is kell gyengén nedvesíteni, de nem erőssen. Külömben a' feldagadás akadályoztatik.

§. 34.

Az ilyetén elkészítésnek hasznai.

Az ilyetén elkészítésnek megjutalmaztató hasznai vagynak; mert ez által elkerüljük a' lotsolásra fordittatni szokott időt, hamarább elkészül a' mag a' kikelésre, 's a' fennebb irt mód szerént elkészített puha földben vettetvén, csak-nem minden kár nélkül kikél, és így minden lóth Selyemfa-magból 15 ezer Selyemfa plántát szaporítani lehet.

Jegyzés: Egy Lóth' 16 részében vagon 1600 mag, és így egy Lóthban 25600, melyből bizonyosan több kikél 15 ezernél. —

§. 35.

A' Selyemfa-mag' veteményezése.

Lehet a' Selyemfa-magvat egy esztendőben kétszer-is veteményezni, ú: m: tavasszal és nyárba.

§. 36.

A' Tavaszi Selyemfa-mag vetés' ideje.

A' fennebb írt módon elkészített Selyemfa-magvat 14 napok' eltelése után, és így Május' elein el-kelletik okvetetlenül vetni, jobb egy nappal elébb, mint későbbben.

§. 37.

Maga a' veteményezés miként esik.

A' mint fennebb-is láttuk, már most harmadszór kell a' veteményező ágyat felásni, és pedig minden perjétől, gyökértől egészszen megtakarítva, mely után gerebjékkal megegyenesítvén, az elkészített magvat egy asztalra, vagy tiszta földre kitöltve, száraz homokkal felelegyíteni, jól vigyázzván, ne hogy a' dagadás megsértődjék, hogy a' nedvesség eloszoljon, 's a' földbe hintődés egyenlőleg eshessék-meg. — Homoknak fogyatkozása miatt, lehet ugyan azon

Selyemfa-magot aprótska földel-is oly' módon veteményezéshez elkészíteni, hanem csak hogy nem oly' hasznos, mintsem homokkal.

§. 38.

Folytatása a' veteményezésnek.

Ezek után a' veteményező földet sinor szerint másfél lábnyira egymástól, másfél hüvelyknyi méjjségre ki-kell árkolni, vigyázzván hogy az árkok délre feküdjenek. Továbbá az árkok' két vége czövekekkel kijegyeztetnek, hogy öntözéskor meglehessen tudni, hol vagyon a' mag. — Minekutánna pedig két vagy három veteményező árkotska készen vagyon, a' veteményezéshez kell fogni, ebben legjobb a' közepszerű sűrűség, de inkább légyen ritka mint sűrű, és arra szükség vigyázni, hogy az elhinetődő mag az árkotskába ne terüljön széjjel, hanem mind az árkok' fenekére huljon. — A' maggal behintett árkot azonnal bétakarván porhanyos apró földel fél hüvelyknyi vastagságra, mely a' porhanyosabb földből rostálás által legjobban esik-meg. — Már most a' bétakartatott árkot öntözővel meg kell öntözni, hogy a' megdagadott Selyemfa-mag elébbeni vizes állapotjába vissza-tétetvén, további dagadása ne késsék, és a' kikelés hamarább légyen.

§. 39.

Nyári Selyemfa-mag vetés.

A' Nyári Selyemfa-mag vetés-is így mé-
gyen véghez, csak hogy több munkát kíván,
és vigyázatot; mert a.) a' nyárba vetett mag-
vat minden reggel, délbe, és estve öntözni kell
folyó, még jobb álló vízzel. — b.) Hogy a' föld
meg-ne kérgesedjék az öntözés és meleg miatt,
egy lábnyi magosságu állást kell készíteni a' bé-
veteményezett hely' felibe, és arra nappal gyé-
ként, vagy egyéb takarót teríteni 12 napig. —
Legalább míg a' Csemeték kikelnek. — c.) Mi-
neikutánna a' kikelés megesett, akkor-is folytat-
ni kell az öntözést napjába háromszor a' már
megirt időken.

Jegyzés: Hogy a' nedvesség inkább az elvetett magnak
megtartassék, nem kell az árkokat domboson hétakarni,
hanem inkább a' mag felett légyen egy kis méjjség, mely
a' vizet magába vegye.

§. 40.

A' Selyemfa plántákkal bánás.

Mint a' földbe hintetett Selyemfa-mag kü-
lönös gondviselést kíván, úgy a' földből kibútt
Selyemfa csemeték-is — melyre nézve ezeket kell
megtartani:

Elsőbben: A' Selyemfa csemeték a' kimara-
dó essőben naponként kétszeri hívséges, az-az,

olyan öntözést kívánnak, mely a' földet mindenkor gyenge nyirokba tartja. — Így már a' 14^{dik} nap kelni kezdenek, és két hét alatt egészszen kikelnek. Ezért a' Selyemfa csemeték' ágyai mellé szükséges egy vagy két kádat szerezni, melyben víz tartassék; a' kádatokat másfél lábnyi magosságra fel-kell emelni, hogy így a' Nap' melege szabadon járhassa. Tart ez az öntözés Julius' végéig, a' míg a' Csemeték már annyira nőttek, hogy árnyékok által a' földet nedvesen tartják, Augustusban Hetenként négy öntözés elég — Septemberben kétszerinél több nem szükséges.

Másodszor: A' Selyemfa csemetéket tisztán kell tartani. — Ezért a' burjánt kigyomlálni a' csemeték között, a' szabad helyet pedig kapával megtakarítani szükséges.

§. 41.

Hasznai az ilyen munkáknak.

Nem hagyják a' Selyemfa csemeték jutalom nélkül az így miveltetést; mert e' lévén az ők természetekkel leg-megegyezőbb, legnagyobb hasznot ígérnek így a' Selyem Gazdaságra. — E' mellett soronként Délnek álván, a' Nap és szabad levegő által kövéren neveltetnek, melyekből hasznos fák lesznek. — Adjuk hozzá azt-is, hogy ezen soronként költ csemetéket már

az első esztendőben kapálhatni, mely a' növést segíti. — Végezetre: Az így nevedett csemetékkel nem szükség két vagy három esztendeig várni, hanem mindjárt a' második esztendőben oskolába ültethetők.

§. 42.

*A' Selyemfákat nevelő Oskola' hasznos
vólta a' Selyem Gazdaságban.*

A' Selyemfa-oskola olyan szükséges a' Selyem Gazdaságra nézve, mint akármely Oskola a' nevelésre. Ennek segedelmével annyi Selyemfát szerezhethünk, a' mennyi szükséges a' Selyem gazdaságra, 's nevelhetjük azokat cél-arányoson, erőssen, kövéren. — Azért a' Selyemfa-oskola egyik nevezetes ága a' Selyem Gazdaságnak.

§. 43.

A' Selyemfa-oskolák' helye.

Már fennebb, midőn a' veteményezésről szó vólta, említettük, hogy a' Selyemfák szeretik a' homokos földet, a' hegyes, a' Délnek fekvő és tiszta szabad levegőjü helyet. Ezekre kell vigyázni a' Selyemfa-oskolák' helyének kiválasztásában-is.

§. 44.

§. 44.

A' Selyemfa csemeték' kiültetésére választott Oskola-hely' elkészítése.

A' Selyemfa csemeték' kiültetésére választott Oskola-hely' elkészítésében ezekre kell vigyázni: Ha a' Selyemfa Oskolának kiválasztott hely felettébb sovány vólna, elsőbben megkell szarvas-marha ganéval hordani, azután apróra megszántván, jó árok-sántzal körül-venni. — Ki és bójáró ajtót hagyván neki.

§. 45.

Folytatása a' Selyemfa Oskola-hely készítésnek.

A' sántzon belől lévő helyet sinor szerint el-kell osztani négy egyforma nagyságu táblára, minden tábla körül egy ölnyi szélességű utat hagyván. — Mikor e' meglett, minden táblának a' szélin körös-körül egyenes sinor-mértékre egy lábnyi széles, másfél lábnyi méjjségű árkot kell ásni, a' kiásott földet az árok mellé rakván az útakra.

§. 46.

Folytatása ezen munkának.

Minthogy a' Selyemfa csemeték három lábnyira ültetnek egymástól árkokban, tehát minden táblában a' mint Délnek fekszik, felső felén kezdve, árkok következnek e' szerint:

A' már kiásott három lábnyi árkotskának közepéből békélé mérni kell három lábat alól és feljül, és a' kimért helyet kétfelől czövekekre feszített sinorral ki-kell jegyezni. — Ezen sinor mellett keskeny kapával a' kapálás' helyét kijelelve, a' kijelent líneától három lábnyi távolságra hasonlólag kell cselekedni, míg az egész tábla három lábnyi egymástól való távolságra ki-lészen jelelve. Akkor hasonlólag kell cselekedni a' több táblákkal-is.

§. 47.

Folytatása az oshola készítésnek.

Ezek e' szerint meglévén, következik a' kijelent hely' kiásása, mely így megyen-végben: — A' tábla' felső részén már kiásatott szélső ároknál kell kezdeni az ásást, hogy a' táblába ásódó árkok légyenek egy lábnyi széles, másfél lábnyi méjjségűek, mindenkor jobb kézre hányván-ki a' földet, hogy egyik árok a' másiknak kiásását ne akadályozza és az egyenes línea-is megtartassék.

§. 48.

Folytatás.

Minthogy a' keriték-sántz essős időben természet szerint megbomlik, jó abban eleven Se-lyemfa kertet nevelni; mind azért, mert e', jó

gondviselés-alatt 5 esztendőre bé-áll; mind azért, mert az ilyen kert szép és bátorságos óltalma az oskolának; mind azért, mert ez esztendőnként szép hasznot hajtható.

§. 49.

A' Selyemfa csemeték' kiültetése' ideje mikor jö-el.

Csak addig szükséges a' Selyemfa csemetéknek a' veteményező helyen maradni, míg természeti erősségre kaptanak. Mely erősségek meg-vagyon már egy tuzok tollu vastagsággal vetekedő növényekben.

§. 50.

A' Selyemfa csemetéknek nevelő helyjeből kiszedése.

Hogy a' Selyemfa csemeték' gyökereik' megsértődése nélkül szedethessenek-ki nevelő helyjeből; e' végre megkivántatik két ahoz értő ember, ásóval. — Ezek a' Selyemfa csemeték' során, a' mint a' veteményező ágyban vagynak, egyik egy, másik más felől, mintegy fél lábnyi-ra a' Csemetéktől, ássanak mintegy másfél lábnyi árkot. — E' meglévén, kétfelől a' Csemeték' gyökerei-alá bé-kell vágni. — Ez utánn csoportonként két kézzel egybe-fogván azokat, egyik-felé kihúzni, 's ha még némely csemeték egész-

szén meg-nem szabadultak volna, az ásóval alájok vágni, és így kiszabadítván, a' nevelő földet róllok lerázni kelletik. — De megtartani való, hogy reggel csak annyi csemete szedődjék ki, a' mennyit délig elültethetni. — Dél után viszont annyi, a' mennyivel estig bévégezhetni a' munkát. — Azonban mindeniket a' kiszedés után nevelő földjétől megtakarítván, nyers földdel egészen bé-kell takarni, hogy csak az ágaik légyenek künn.

§. 51.

A' kiszedett Selyemfa csemeték' elkészítése az oskolába ültetésre.

A' Selyemfa csemetéket oskolába ültetés-kor meg-kell válogatni, hogy az erősebbek egy, a' gyengébbek más táblába ültetessenek. Így egyik a' másikat nem fogják elnyomni, szében-is nőnek.

§. 52.

Folytatása ezenn elkészítésnek.

Megajándékozta a' Teremtő a' Selyemfa plántákat szives vagy furó gyökerekkel, hogy a' szélvészben és egyéb viszontagságok közt gyenge korokban óltalmazójok és táplálójok lenne. — De a' mely hasznosok ezenn szív-gyökerek a' veteményező ágyban: éppen olyan ár-

talmasok az oskolában; mert valamint minden más fa az óoldal gyökerek által a' földnek csak nem színéről tápláltatik; úgy a' Selyemfa-is, tehát nem szív-gyökér által. — Sőt a' szív-gyökér erősebb lévén a' több gyökereknél, éppen aláfelé húzza a' tápláló nedvességeket. — Hogy ha azért a' szív-gyökerek meghagyatnak: Két rossz következik abból: Egyik az, hogy akadályoztatik a' fa' növése, nagy része a' tápláló erőknél aláfelé húzódván; másik az, hogy a' szív-gyökér aláfelé mind inkább sietvén, midőn a' méjjségben elég tápláló eledelt nem kap, rothadni kezd, és a' fának idő előtt elpusztulását okozza. — Ezért az ily' szives vagy furó gyökereket csak két hüvelyknyi hosszúságra kell meghagyni, a' több részt éles késsel elmetélvén. — Sőt az óoldal gyökereket-is egyforma hosszsan vágni, és a' megsértetteket átaljában lemetélni. Szükséges megtartani ezenn metszésben, hogy ez alólról felfelé essék, mely szerént a' vágás a' földre fekügyék. — Így remélhetni a' fának szép koronáját. — Végre a' vesszőket egy lábnyi hosszsan kell hagyni, az óoldal ágakat éles késsel átaljában lemetélvén.

§. 53.

A' Csemeték' oskolába ültetésének ideje.

Az oskolába ültetés legjobban esik Mar-

tius Hónapban, mindenkor Tavasszal száraz időben; mert a' Tavasz az egész Természetet étellel megtöltvén, ezeknek-is mindjárt életet ad, munkára hívja, és így megfogantatja. — Ezért a' tavaszi ültetés mindenkor ép, egészséges, midőn az őszi gyakran elmetsevészik.

§. 54.

Az oskolába ültetés' módja.

Minekutánna a' fennebbi 50dik §. szerint a' Selyemfa csemeték ágyaiból kiszedettek, és az 51. és 52. §. szerint az oskolában ültetésre elkészítettetek. Valamint az árkokat, egymástól három lábnyira ásattuk, úgy javasoljuk az ültetést-is a' téli idő' viszontagságai által megporonyosodott és az ültetésre alkalmasokká lett árkokba. — Ezeket tartván-meg különösen: a.) Az árkokból őszszel kihányatott földet kapákkal vissza-kell húzatni az árkokba, úgy hogy csak fél lábnyi méjjség maradjon, és az így behúzott földet egyenlővé kell tenni. — b.) A' táblának szélin lévő árkotskán kezdvén, az árok' közepére feszítettessék-ki a' sinor, és a' szerint három lábnyira egymástól a' csemeték rakatassanak-bé, mindeniknek éltető gyökerei szépen kiterjesztetődvén — azután húzattassék annyi föld reájok, hogy a' csemete jó módon meghálhasson. — c.) A' több árkokat-is ily' módon

bé-rakván, 's azután minden árkot bétöltvén, rendre a' csemetéket kézzel meg-kell fogni, és háromszór vagy négyszer lábbal közepszerű módon nyomintani. — d.) Ez-is meglévén, a' már megerössített sor mellé mindenikfelől kapával egy kis árkot kell csinálni, jól vigyázván, hogy a' gyenge csemeték, vagy azok' gyökerei meg-ne sértessenek.

Jegyzés: Minthogy valaki az árkokba ültetést igen fáradtságosnak tarthatná; annak haszna ez: Az árkokban a' csemeték' gyökerei mindenfelől mivelts puha földben esvén, mindenfelé könnyen terjednek, és így szemlátomást sietnek a' nővésben.

§. 55.

Az eleven sövény' ültetése.

Az előbbi §ban leirt mód szerint megyenvégben az eleven sövény' ültetése is, csak hogy a' végre jó erejű Selyemfa csemetéket kell választani.

§. 56.

Az oskolába ültetett Selyemfa csemetéknek a' Selyem Gazdasággal megegyező nevelések' módja.

Oskolabéli nevelések a' Selyemfa csemetéknek függ az ők erejűséagektől. — A' jó erőben lévő csemeték, négy esztendőre kinővik magokat, a' gyengébbek esztendővel többet ki-

vánnak — mely nevelés' ideje alatt azon kell lenni, a.) Hogy a' Selyemfa csemeték tökéletes erejű és kiterjedésü gyökereket vervén azon viszontagság' kiállására, melyre a' Teremtőtől rendeltettek elkészittessenek. b.) Síma, görts nélkül való fák nőjjenek c.) Egyenesen, 7 és 8 lábnyi magosságra.

§. 57.

Az ezen czélokra vezető módok.

Hogy a' Selyemfákat a' mindjárt említett §ban leírt tökéletességekre lehessen emelni, azoknak nevelése esztendőkre vagyon szabva, a' mint következik: *Elsőbben:* Minden esztendőben háromszor kell az oskolába kiültetett Selyemfa plántákat kapálni, ú: m: Tavasszal, Nyárba, és Őszszel, sőt essős időben a' negyedik kapálást-is megkívánnyák. — *Másodszor:* Az első két esztendőben szabadon hagyatnak, minden nevelés nélkül, hogy jó gyökeret verjenek, és megerősödjenek. — *Harmadszor:* Harmadik esztendőben Martius' utólja felé megkapáltatódván, két vagy három értelmes ember által, mint azoknak száma kívánnya, a' föld' színén fain apró fogú, jó élü fűrészekkel ódulaslag elmetszetnek a' csemeték, 's hogy a' tökékek szálkáson ne maradjanak, jó éles katzorral, vagy más metsző késsel vágások megcsímit-

tatik. — Az olyan lemetélt ágak kihordatnak az oskolából, 's a' Tökék gerebjék' segedelmével földel egészszen bétakartatnak. — *Negyed-szer*: Az így elmetélt 's bétakart Tökék több ágakat hajtanak, mellyek közzül midőn már mintegy 3. hüvelyknyi magossak, a' többi éles késsel lemetszetvén, a' szebbik meghagyatik Selyemfának. — *Ötödször*: Azon Selyemfa-töke nagy erejénél-fogva, míg a' nedvesség ezen kiválasztott ág' táplálásához szokik, megpróbálja újj hajtásokat csinálni mind a' tökén, mind ezen meghagyott vesszőn, és így a' tápláló és nevelő erőt igyekszik megvesztegetni. — Mely hogy megakadályoztatódjék, a' tökén észrevevődő újj hajtások, mind annyiszór éles késsel lemetszetnek. — A' Selyemfa' Jövései pedig körömmel letsípdestetnek, semmi nem hagyódván-meg egyéb a' nagy leveleknél. (mivel ezen nagy levelek szerzik-meg a' vesszőnek vastagságát.) Kétszeri ilyen tisztítás után, megszűnik a' Töke az ilyen haszontalan hajtástól, 's a' nedvesség' nevelő járásához szokván, már az első esztendőben hét, nyolcz lábnyi magossan nőnek a' fák, vastagok-is, jó vastag bothoz hasonló, síma, ép, és egészséges, ha elhalgatom-is, hogy az így nevelt fa, szebb, kövérebb levelet és gyümölcset termő. — *Hatodszór*: Negyedik esztendőben Aprilis Hónap' elein, hét lábnyi

magosságu mérték szerént, jó éles késsel egyenként a' csemeték' teteje elmetéltetvén, ez után megkapálatnak.

Hetedszer: A' megtsonkázott Csemeték több hajtásokat vernek-ki, mellyekből hármat, legfennebb négyet Koronának meghagyván, a' többi lecsípdestetik.

Nyóltzadször: Az így Koronának meghagyott három vagy négy hajtás, midőn másfél lábnyi hosszúságra megnőttek, egy lábnyit meghagyván belöllek, a' több részt el-kell éles késsel metszeni két szántólag kifelé, hogy a' derekába vastagodják. —

Kilentzedszer: Minthogy az oskolába szoktatódnak a' Selyemfa csemeték a' ki-állandó vizontagságokra; az oskolába ültetéstől-fogva többé soha nem kell őket öntözni.

§. 58.

Az eleven sövény' nevelése.

Az eleven sövénynek nővő Selyemfa csemetéket-is, valamint az oskolabélieket, fűrészszel a' föld' színén el-kell vágni oldalaslag, de ezeken két jövésnél többet a' hajtásból nem kell meghagyni — melyek így nevelődnek:

Elsőbben: A' nagy leveleket meg-kell hagyni bántódás nélkül ezen két jövésen. — A' nagy

levelek közt magát kiverő minden második czi-
rát letsipdesvén.

Másodszor: Már az első esztendőben minden két tőke közzé középben egy szőlő forma karót ütünk, hogy a' nevelt ágak azokra kötöződvén, az eleven sövény sűrűbben nőjjen.

Harmadszor: Az eleven sövény egy ölnyi magosságra, 's ugyan annyi kiterjedésre neveltetik.

Negyedszer: Mikor a' hajtások három lábnyik, fel-kell tölteni azokat, mint a' Törökbúzát, egy lábnyira.

§. 59.

Az oskolába nevelt fáknak az oskolából kiülttetésre hely készítés.

Láttuk fennebb, hogy a' Selyemfáknak délre fekvő homokos, és hegy hely kivántatik. — Az így kiválasztott helyen, az oskolából kiülttetendő fák' számára a' gödör készítésben ezeket kell megtartani:

Először: A' kiválasztott helyen, az ültetést megelőző Őszszel, három ölnyre egymástól ásni kell négy lábnyi kereksgű, és harmadfél lábnyi méjjségű gödröket.

Másodszor: Ezen gödrök' ásásakor a' földet egy lábnyi magosságra külön rakván, hogy mi-

vel a' föld feljül legjobb, e' menjen ültetéskor a' fák' gyökerére, a' több földet külön rakásra kell hányni. — Így mindenik csomó föld az őszi és téli esső 's hó által, sőt a' kiásott gödrök' oldala-is megjovúl.

§. 60.

A' Selyemfáknak az oskolákból kiültetések, és az első munka.

Megmondottuk fennebb, hogy az ültetés Tavasszal legjobb, ott okát-is adtuk ennek, maga az ültetés így mégyen végbe: a.) Körül kell nézni az ültetésre kiválasztott csemetét, 's ha gyökereiben, vagy Koronájába sértődése van, azt éles késsel kivágván, a' gyökerek-is egyenlő hosszúságra metszetnek oldalaslag, hogy a' vágás a' földet megfeküdjön. — b.) A' gödörnek belső részéből külön rakatott földből két lábnyi töltést húzván kapával a' gödörbe. — c.) A' Selyemfát csak két hüvelykkel kell méjjében ültetni a' földbe, mint az oskolába volt. — d.) Szükséges vigyázni, hogy a' gödör' közepében helyheztedővén, gyökerei oly' módon elterjesztessenek, mint voltak az oskolában, 's csak azután kell a' feljül kiásott földből ezen gyökereket bétakarni, 's az egész kiásott földet a' tövére húzni, míg a' gödör megtelik. — e.) Minkutánna már a' gödör megtölt, a' Selyem-

fátskát kézzel megfogván, közepszerű erővel vagy ötször a' behányt földet lábbal meg kell nyomintni. — *f.*) Ez után a' fátska körül kapával a' nedvesség' megtartása végett, egy tál méjjségü gödröt kell csinálni. — *g.*) Minthogy a' forró melegség miatt az ilyen föld megrepedni szokott: az ily' repedéseket kapával mind annyiszor bé-kell tölteni, különben szenvednek a' fák' gyökerei.

§. 61.

Az oskolából kiülletett Selyemfáknak további nevelések és fentartások, a' Selyem Gazdasággal megegyezőleg.

Minthogy a' Selyemfáktól nem durva szöszöt, vagy más hasonló matériát, hanem tiszta Selymet várunk; mely kövér és tiszta levelekből készül, az oskolákból kiülletett Selyemfák' nevelése és fentartása ezekben áll: *a.*) A' Selyemfák' Koronáját tisztán kell tartani, az-az: Ne hagyattassék-meg a' Koronán egy szükségtelen ág is. Hogyha az anya-ágak elsűrüdnek, ritkittassanak-meg. A' vízi hajtások, bé, és lefelé nővő, vagy egymásra fekvő ágak vágattassanak-ki a' Koronából. — *b.*) Minthogy a' miveletlen föld a' burján termesztésre fordítja tápláló erejének nagy részét, és a' fákat elmosodni, 's fenésedni hagyja, melyből azoknak

elajjasadások, idő előtti pusztulások következnek, a' Selyemfákat mind végig mivelten állapotban kell tartani. — c.) A' lévén a' Selyemfák' rendeltetése, hogy kövér és könnyen szedhető leveleket teremjenek; nem kell azokat felfelé, hanem kereken terjesztve nevelni, és pedig a' Nap' sugarainak, 's szabad levegőnek a' lehetőségig kitétetődve. — d.) Ezen Selyemfák' Koronája légyen két öl kiterjedésű, másfél öl magosságú, közepében üress. Ez által a' Selyemfák ép, egészséges állapotban, nagy erőben megtartatnak, kövér, egészséges leveleket termenek, mellyekből a' legjobb Selyem készül.

§. 62.

Folytatás a' Selyemfák' tartásáról.

A' mely Selyemfákat minden esztendőben használni akarunk, azok' földjének mivelésben kell lenni. Melyre nézve hasznos a' Selyemfák közt törpe növésű zöldséget termesztetni, ú: m: Krumplit, Fuszulykát, 's a' t. mely zöldségnek kapálása által a' föld megmivelődik, 's a' fák épségbe tartatnak.

§. 63.

Folytatása ugyan ezen dolognak.

A' minden esztendőben használtatódó Selyemfákat, minden negyedik esztendőben, jól

megért marha-ganéval trágyázni kell, melynek alkalmatosságával, elsőben négy lábnyira köröskörül a' földet el-kell a' fák' tövéről húzni, vigyázzván, hogy a' gyökerek meg-ne sértődjenek, az elhúzott föld' helyébe tétetik a' gané, arra vissza-rakatik a' föld.

§. 64.

Folytatása ugyan ezen dolognak.

Hasznos a' minden esztendőben használható Selyemfákat, nyolczadik vagy kilencedik esztendőben megnyesni — ez által fajok meg-újúl, levelek nemessedik,

§. 65.

A' Selyemfáknak nyolczadik esztendőben megnyesése' módja.

Előszór: Hogy a' Selyemfák egészszen haszonvehetetlenek ne légyenek, csak soronként kell őket megnyesni. — Így mikor az utolsó sorra értünk, már az első haszonvehető. Ennek felette Tavasszal Martiusba kell nyesni.

Másodszór: Hogy a' Selyemfák' Koronája egyenlő légyen, az anya-ágakat kilencz lábnyira a' föld' színétől, fűrészszel úgy kell elvágni, hogy a' vágás oldalaslag a' Koronába befelé menjen.

Harmadszór: Ez után kaczorral, vagy más éles késsel a' vágást szépen meg-kell simítani, hogy a' vágáson a' víz tellyességgel meg-ne álhasson.

Negyedszer: Végezetre. Friss marha-ganéból és agyag-földből jó agyagot gyurván, azzal az ágak' sebeit másfél ujnyi vastagságra bé-kell tapasztani.

§. 66.

A' Helységekben Selyemfa szaporításról.

A' fennebbiekből önként következik, és a' dolog' természete hozza magával, hogy a' Selyem Gazdaságnak virágzásba hozatalára minél több Selyemfákat kell szaporítani, és pedig ezen Gazdasággal megegyezőleg. — Melyre nézve szükségesnek látnám: a.) Minden Járásban, a' Vármegyéken és Székeken egy-egy Lakosnak legalább-is negyven Selyemfát adatni, hogy nevelje. — b.) Ehezképest minden Helységekben egy-egy bizonyos helyet szakasztatni-ki a' Selyemfáknak, mely hely a' már megírt tulajdonságokkal birjon. — c.) A' míg a' köznép meggyőződnek a' Selyem Gazdaság' hasznáról, addig-is Társaságoknak kell elkezdeni a' Selyemfa szaporitást.

§. 67.

Hány esztendő múlva lehet az ültetett Selyemfákat használni?

Minden termésnek a' világon meghatározott ideje vagon, mely előtt vagy nyomorék, vagy erőtlén. Hogy az újj bé-állított Szőlő tökéletes jóságú bort teremjen, megkíván legalább is nyólcz esztendőt. — Éppen így a' kétszeri termésre nagy erőt kívánó Selyemfák kár nélkül használasra nem szorittathatnak, egészen a' kilenczedik esztendőig.

§. 68.

Miként lehet hamarébb-is a' Selyemfákból hasznót hajtani.

Hogy a' Selyemfa nevelő hely annál több hasznót hajtson, lehet a' Selyemfák közé Spalírt is nevelni, csak hogy akkor a' Selyemfákat öt őlnyre kell egymástól ültetni. — Az ily' Selyemfa Spalir' segedelmével már a' hetedik esztendőben sok mázsa Selymet termesztetni.

§. 69.

Miként kell nevelni a' Selyemfa Spalírt.

A' Selyemfa Spalírt úgy kell nevelni, mint az eleven Selyemfa Kertet, azzal a' különbséggel, hogy a' Spalir közé karó nem kell, és a'

Tőke' hajtásaiból a' három legerősebb meg-
hagyatik nevelésre. — Sok nevelő ágat ezen
Spalirokon sem kell hagyni, és egy ől széles-
ségre, 's ugyan annyi hosszúságra kell hagyni,
hogy jó erejű 's szálú Galétákat nyerhessünk.

HARMADIK CZIKKELY.

*A' Selyemfáknak milliókát tge-
rő hasznáról.*

§. 70.

*Egybe-hasonlítása a' Selyem Gazdaság-
nak több gazdaságokkal.*

Hogy minden Rendek meggyőződjenek a'
Selyem Gazdaság' nagy hasznú voltáról — lé-
gyen példa :

Két ezer Selyemfával el-lehet kezdeni a'
Selyem Gazdaságot. — Ezen két ezer Selyemfa
három őlnyre ültetődven egymástól, egyre esik
9 négyszegű ől, és így két ezer Selyemfának
kell tizennyolcz ezer négyszegű ől hely, mely
tészen 15 Hóld (Jugerum) földet, 1206 négy-
szegű őlet számlálván egy Holdra. — A' két
ezer megnevelt Selyemfákkal, 5 font és 4 lóth
Selyembogár maggal gazdaságot kezdven az én
módom szerént, minden lóthból 50, sőt 60 font
Selyem Galéta léssen — és így 5 font és 4 lóth

Selyembogár magból minden esztendőben 80 Mázsa Selyem Galéták. — Mellyek megérnek 10250 Rforintokat, Váltóban. — Hogy két ezer Selyemfákból lehet annyi Mázsa Galétákat teremszteni, aztat határozni lehet onnét: hogy mivel minden lóth Selyembogár magból származott Selyembogaraknak kitartására kívántatik 8 Má'sa és 60 font Selyemfa-levél, már pedig 12 számú tökéletesen megnőtt Selyemfa, 10 Mázsanál több levelet terem, és hoz. — Hol vagyon azon két ezer darab Spanyol Juh, mely ennyi hasznot hajt-bé esztendőnként elmúlhatatlanúl. — Adjuk hozzá, hogy ezen Gazdaság negyvenkét napokat kíván, csupán gyermekek által, és időtöltésből gyakoroltathatik. — E' mellett, azon fák' terméséből Pálinkát, Etzetet, Syrupot készithetni, és csupán sövényből készített, kevés hely kívántatik, melynek készítését a' második Részben bővebben meg-lehet látni.

Jegyzés: Ha az említett Galéták lefonattatván, úgy adódnak-el, akkor minő hasznot hajtának azon két ezer számú Selyemfák, ezt láttatni fogja a' harmadik Rész, mely elé-adja az értelmes és hasznos Selyem fonást.

Hogy miképpen kellessék a' Selyem termesztést nagyban folytatni, a' második Részben bővebben megtalálattatik.

A' (Luxus) Fényűzésből megtetsző haszna a' Selyem Gazdaságnak.

A' kik a' Királyok' palotáiban laknak, Selyembe, biborba és bársonyba öltöznek, az Írások szerént. 'S valójában mint az eledel a' testet, úgy formálja az öltözet az Ízlést. Nem csudálhatni azért, ha a' Fejedelemtől-fogva alá a' Földes Úrig, a' Szabad Királyi Városok' Polgárjai, a' Rátzok és 'Sidók, drága árron a' Szabókkal és Gombkötőkkel Selymet vásároltatnak. — Sőt alig vagyon Hazánkba tiz, húsz ember, kik a' Selymet átaljába semmire se használnák. —

Akadályoztatni igyekezni ezt, annyit térszen, mint az Ízlés kifejlődésnek ellent-állani. — Vétek az emberség ellen, segitni módunk vagyon; mert föld' dolgában nem szűkölködünk — Climánk alkalmas a' Selyem termesztésre, csak dolgozó kezek kivántatnak, és minden tiz millió forintból, mely Selyemért idegen Országoknak adódik, kilenczet megtarthatunk. — E' mellett az Istentől nyert tálerum nem hever hiába. —

Bévégzése ezen Czikkelynek.

Már fennebb-is említettük, hogy a' Selyem Gazdaság nintsen azon viszontagságoknak kitétetve, melyben a' gazdaság' több ágai: szárazság, esős idő, hernyó, és más kártékony férgek, hideg, meleg, nem akadályoztatja a' Selyem Gazdaságot. — Ideje 42 nap, 's az alatt az idő' minden viszontagságait könnyen kiálja. —

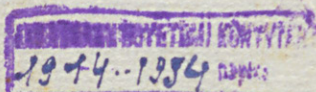
Vége az első Résznek.

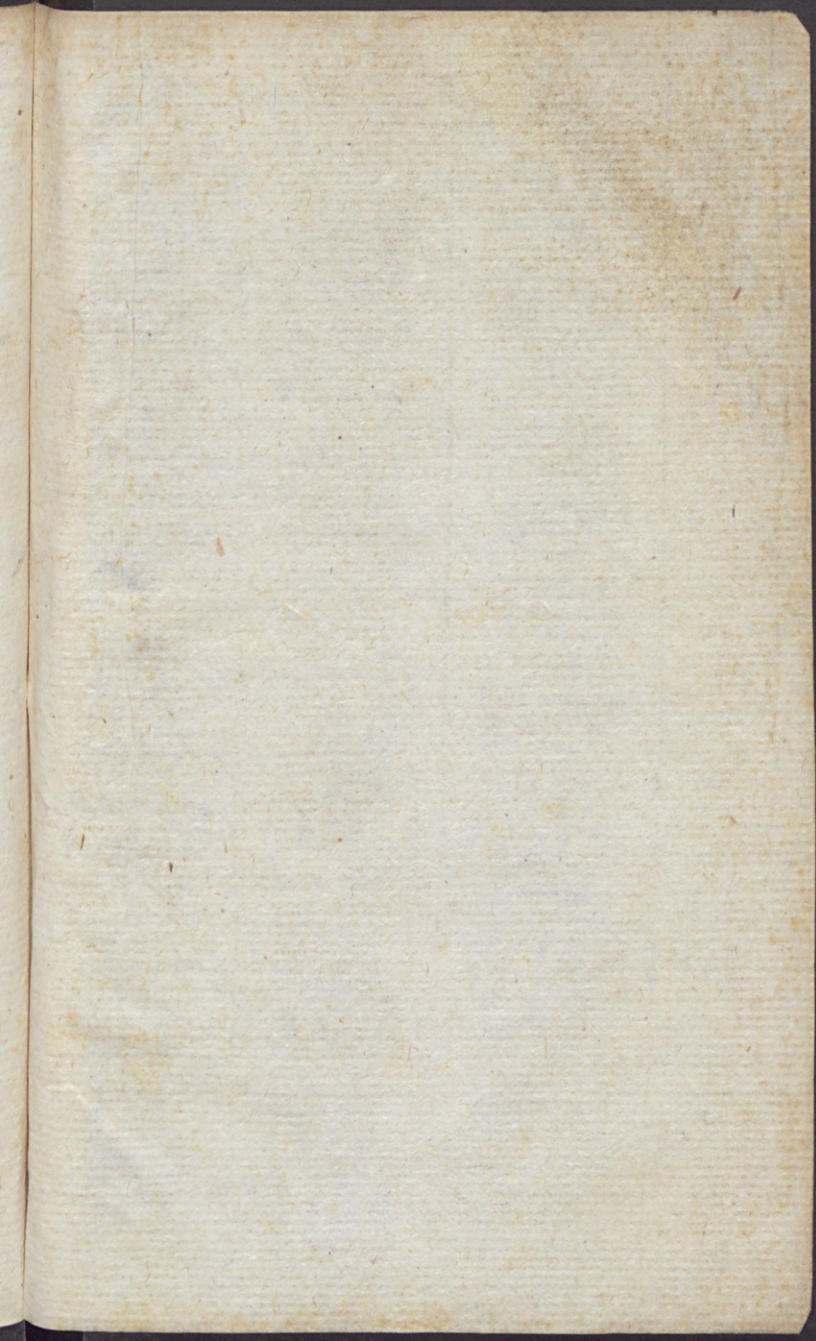

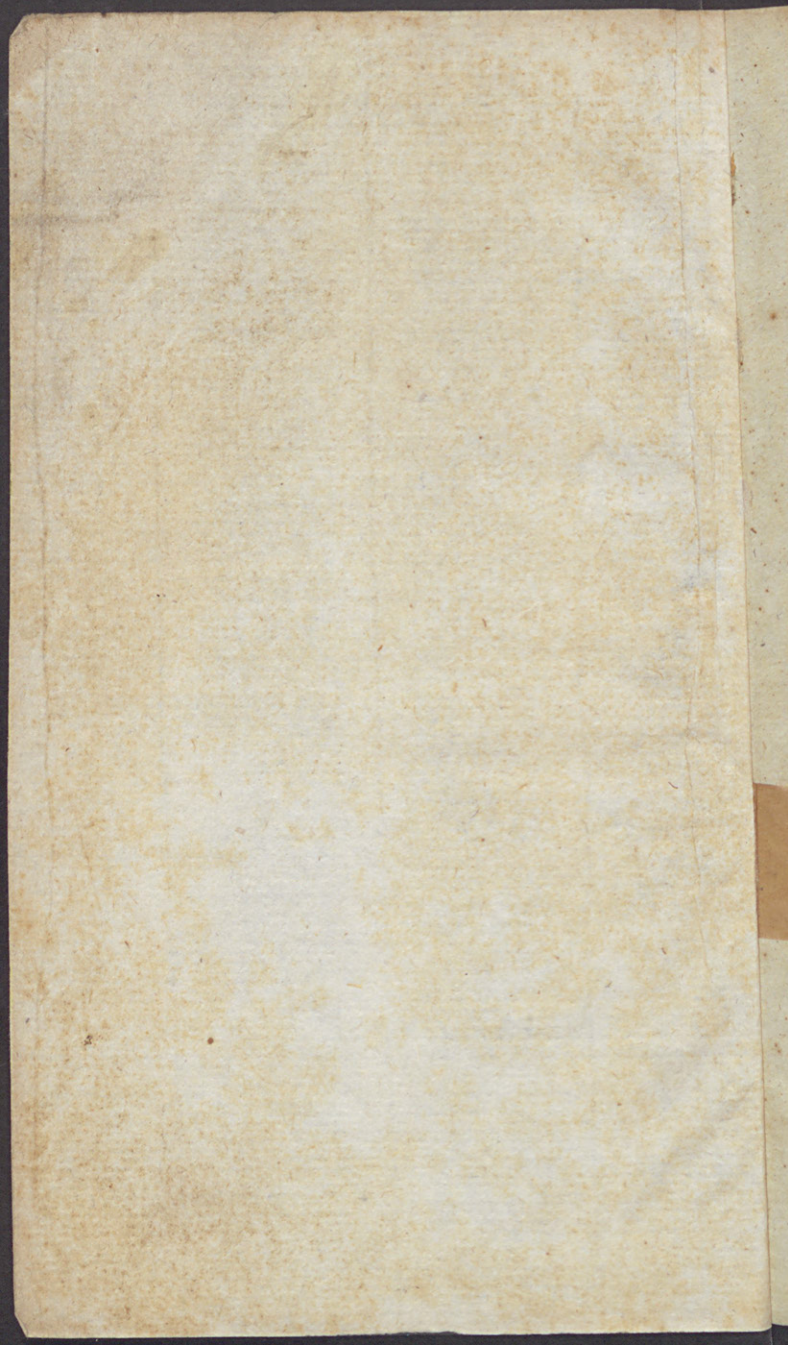
A' hibás kézírás által bétsúszott két hibák' igazítása:

3-dik Lapon, 2-dik §. 4-dik rendbe, *fáját* helyett ólv. fáját.

14-dik Lapon, a' 21-dik §. 2-dik rendbe, *Selyemfákra* helyett ólv. Selyem Gazdaságra.

756552

756552

756552